

Jubiláló muzsikusaink

Szöllősy József hegedűművész, koncertmester 40 éves művészi pályafutása

Szöllősy Józsefet még Vaszy Viktor hívta Szegedre és szerződtette zenekarába. A legendás hírű karmester arra kérte a fiatal hegedűst, soha ne hagyja el a szimfonikusokat. Szöllősy ezt szó szerint vette: hűségét mi sem bizonyítja jobban, mint a Szegedi Szimfonikus Zenekarnál 1971. 08. 01-én kezdődő és jelenleg is fennálló folyamatos, megszakítás nélküli munkaviszonya. A három évtized alatt megszámlálhatatlan alkalommal játszotta a zeneirodalom legszebb hegedűszólóit, Szegeden, országszerte és külföldön egyaránt. Szentes szülöttjeként előbb Csongrádon, majd a szegedi Tömörkény István Zenegimnáziumban tanult. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola szegedi tanárképző szakán 1964-ben diplomázott. Hangszeres előadó, zenekari művész, kamaraegyüttes-vezető és koncertmester, de kórustag és néha karvezető is. Szegeden él és dolgozik tisztességgel, becsülettel, szerényen és odaadóan.

– Sok, kemény munkával töltött év áll Ön mögött. Ennek függvényében megfogalmazná-e a zenekari művész etikai kódexét?

– Etikai kódex helyett én inkább olyan alapvető művészi követelményeket, emberi tényezőket sorolnék fel, amelyek szükségesek ahhoz, hogy egy hangszeres megfelelő módon beilleszkedhessen egy zenekari együttes életébe. Mindenekelőtt megemlíteném a zenekari művész intellektuális magatartását: ahogy megjelenik, ahogy beszél, ahogy viszonyul a kollégáihoz és a munkához. Természetesen ezek után elengedhetetlen feltétel, hogy felkészülten jöjjön már az első próbára is. A próbák folyamatában a mindenkor karmester kéréseihez igazodik, ennek ellenére nagyjából már a próbák előtt is fel lehet készülni, úgy hogy már eleve zökkenőmentesen induljon a koncert előkészülete. Minden zenekari művésznak, aki ezt a pályát választja, rendelkeznie kell akkora rutinnal, hogy önmaga is ráérezzen bizonyos gyakorlati követelményekre az újrend, a vonásnem tekintetében például. De a legfontosabb elvárás: mindenbe zenét vinni! Én évtizedek óta a következőképpen járok el: amint megérkezik a zenei anyag, hazaviszem és áttanulmányozom. Akár ismerem a művet, akár nem, elmegegyek a Somogyi Könyvtárba és többször meghallgatom, kottával a kezemben, hogy közben olyan feljegyzéseket készíthessek, melyeket fontosnak érzek. A művekről és szerzőikről is utána olvasok. Mert minden alkotásnak van tartalma: amit a zeneszerző elképzelt és beleírt,

megjelölt vagy csak sejtetett. Mindez elengedhetetlen ahhoz, hogy az ember „ráérezzen” a műre, beillessze egy adott milióbe, felkészüljön rá. Közismert, hogy minden karmester másképpen képzei el a műsorra tűzött mű megszólaltatását. A zenekari művész kötelessége az alkalmazkodás: mindegy, hogy neki milyen elvárásai vannak az előadásmódra vonatkozóan, a karmester kéréseit teljesítenie kell. Így sokszor az előzetes készülődés, a művek meghallgatása különböző együttesek és karmesterek tolmácsolásában hiábavalónak tűnhet, mégsem az. Egy bizonyos felkészültségi szintet és műismeretet mindenképpen biztosít ez a fajta „házi műhelymunka”. Kiindulási alapot, ahonnan könnyebb elkezdni a közös munkát a

zenekarral és karmesterrel. No meg a karmesteri elképzelések is nagymértékben közelítenek azért egymáshoz. A művek többszöri meghallgatása után következik a „házi feladat”: otthon gyakorolni és kidolgozni a zenei anyagot. Ha ezt a folyamatot valaki végigjárja, már az első próbán magabiztosan kezdheti a munkát.

– Ez a dolog művészi oldala. Mi társul még ehhez?

– Emberi tényezők: a magaviselet például. Minden zenekari művész kötelessége, hogy a próbát csendben, fegyelmezetten ülje végig. Nincs zavaróbb a közös munka során a beszélgető, figyelmetlen, udvariatlan kollégánál. Nyilván mindenkinek lehet a felkészülés közben szakmai – hangsúlyozom: csakis szakmai – megjegyzése, ezt azonban csak az arra alkalmas pillanatban fejtheti ki: halkán a szomszédjának vagy szünetben a szólamvezetőnek, koncertmestereknek, akik majd eldöntik, hogy tolmácsolják-e a karmesternek vagy sem. Egyéni beszélőségekkel, megjegyzésekkel, esetleg sértő megnyilvánulásokkal a zenekari munkát tilos megzavarni! Ez ugyanis nagyfokú illetlenségre utal! A koncertre való felkészülés során a zenekarban a demokrácia szabályai nem érvényesek: amit a karmester mond, azt maradéktalanul teljesíteni kell! Lehet, hogy mást kér, mint ami a kottában van, ennek ellenére nincs kizárva, hogy az úgy lesz jó, ahogy ő kéri.

– A koncertmesteri megbízatásnál mindez hogyan jelentkezik?

– Természetesen mindaz, amit korábban elmondtam, a koncertmesterre hatva

nyozottan érvényes, hiszen a koncertmester semmiképpen nem engedheti meg magának azt a felelőtlenséget, hogy felkészületlenül jelenjen meg a próbán vagy illetlenül viselkedjék! A koncertmesterek szakmai tudásában is „lépéselőnyben” kell lennie a tuttistákkal szemben, hiszen számtalanszor adódik olyan helyzet, amikor neki kell bemutatnia hangszerén, amit a karmester követel. Ez bizonyos fokig már szólólista feladat. Nem beszélve a felelősségről, ami terheli egy-egy produkció során: fokozott figyelem, gyors helyzetfelismerés és reakció, a karmester partnereként a zenekari munka maximális felügyelete.

– *Pályája során ki volt a legnagyobb hatással Önre, kit tekint igazi mesterének?*

– A legnagyobb tisztelettel adózom Várnagy Lajos hegedűművésznek, a szegedi szimfonikusok egykori koncertmesterének, aki tanítómesterem volt a szó legnemesebb értelmében és akire örök hálával gondolok életem végéig.

– *Nemrég komoly és hosszantartó betegségem esett át. Szakmai értékrendjében eredményezett-e ez a sajnálatos körülmény bármiféle változást?*

– Való igaz, hogy súlyosnak tűnő betegségem igencsak megijesztett, de szerencsére teljesen kilábaltam belőle. Jó kezekben voltam: orvosaim és családom teljes mértékben segítettek és támogattak. A hosszú kényszerpihenő eredményeképpen óriási energia feszül bennem, munkalázban égek, nagy lendülettel vettem bele magam a rám váró feladatok folyamatába. Alig vártam, hogy dolgozhassak. A lábadózás ideje alatt sokat gyakoroltam és körvonalazódott bennem néhány fontosabb terv is a jövőre nézve.

– *Éspedig?*

– A teljes 2003-as évet a 40 éves jubileumom függvényében igyekszem megszervezni, munkával ünneplek, hiszen számos szólófeladat vár rám és az általam több mint 30 évvel ezelőtt életre hívott vonósnégyessel is sok szép felkérés elé nézünk. Szegedi és vidéki koncertek egyaránt szerepelnek terveink között, a szegedi közönség mellett a csongrádi, szentesi, hódmezővásárhelyi, kiskunhalasi kamarazene-kedvelőket is megörvendeztetjük néhány alkalommal. Úgy érzem, 40 év művészeti munkával magam mögött pályám csúcsán vagyok, és ezt szeretném még „kitolni”, amíg egészségem és munkabírásom engedi.

– *A Szöllősy Vonósnégyes nemrég ünnepelte fennállásának 30 éves évfordulóját. Ha jól tudom, nincs Szegeden olyan vonósnégyes, amely ilyen hosszú időn keresztül működött volna. Hogyan kezdődött?*

– 1971-ben, amikor az együttest életre hívtam, nem volt vonósnégyes Szegeden. Ezt a hiányosságot szerettem volna pótolni, ez volt az egyik oka a Szöllősy Vonósnégyes megalakulásának. Másfelől pedig, késztetést, indíttatást éreztem egy kamarazenei együttes megalapítására, mivel a zenekari elfoglaltságom, az operák és szimfonikus hangversenyek mellett, mindig nagy örömmre szolgált, ha muzsikuss társaimmal kamarazenét játszhattam.

– *Kik voltak az alapító tagok?*

– Jőmagam voltam (és vagyok jelenleg is) az együttes első hegedűse. H. Kovács Benedek játszott a II. hegedű szólóparton, ő ma már hegedűtanár és hangszerkészítő, -javító mester. Fröhlich Lajos brácsászott, aki jelenleg a Pécsi Szimfonikus Zenekar tagja. Ágoston Imre volt a csellósunk, ő most a Magyar Rádió és Televízió zenekarának tagja. Az évek során sokan váltották egymást az együttesben, mivel a kollégák külföldre, vagy Pestre távoztak, más zenekarokhoz.

– *Ön maradt és a mai napig lelkesen szervezi az együttes működését. Most kik a tagjai a Szöllősy Vonósnégyesnek és mi köti Önöket össze?*

– Jelenlegi zenésztársaim mindnyájan a Szegedi Szimfonikus Zenekar művészei. Besenyi Etelka hegedűművész játssza a II. hegedű szólóparton már két éve. Immár 18 éve állandó mélyhegedűs társam Kádár Jolán brácsaművész. Csányi Ildikó gordonkaművész a csellósunk, ő 21 éve erősíti a Szöllősy Vonósnégyes munkáját. Azért előnyös, ha a tagok mindegyike „civ-

vilben” is egy helyen dolgozik, mert így könnyebb egyeztetni a próbák és fellépések idejét. Összeköt bennünket a zene iránti szeretet és tisztelet, no meg a közös cél: fellépéseink során szeretnénk minden korosztálynak mindig, mindenhol a legjobbat nyújtani. A zene örömeért koncertezünk, muzsikálásunkat a zenéért való rajongás hatja át és vezérli.

– *Számtalan fellépésük volt az elmúlt 30 év során, Szegeden és másutt egyaránt. Mit gondol, manapság mennyire van igény a kamarazenei koncertekre, van-e létjogosultsága a kamarazenélésnek?*

– Az elmúlt évtizedek alatt szerveztünk koncertet nyugdíjasoknak, betegeknek, gyerekeknek, vakoknak, árváknak, árvízkárosultaknak, hajléktalanoknak. Felléptünk templomban, színháztermekben, zeneiskolákban, közép- és felsőfokú intézményekben, szabadtéri színpadokon (váruddvar, fürdőudvar, parkszínpad). Műsorainkat mindenkor az aktualitásnak megfelelően alakítottuk, a különböző szempontok figyelembevételével. Ezt a tendenciát a mai napig őrizzük, szívesen kirándulunk a kamarazene különböző területeire: Mozarttól a ragtime-ig, az egyházi muzsikától a szalonzenéig. Ilyen formában, úgy gondolom, van létjogosultsága a kamarazenének és igény is van rá. Nagyon megható, amikor egy-egy fellépés után odajönnek hozzánk a hallgatók, és könnyes szemmel mondanak köszönetet az elhangzott műsorért. Ilyenkor mindig úgy érzi az ember, hogy a pénztelenség és a nehézségek ellenére is érdemes ezt a műfajt művelni!

– *Mindehhez erőt, egészséget és sok sikert kívánunk!*

(Kosztándi Melinda)

